

RAPOR

İSRAİL SİYASETİNE BAKIŞ

TEMMUZ 2016

Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi
İsrail Araştırmaları Birimi
İstanbul

İSRAİL SİYASETİNE BAKIŞ (İSRAİL SİYASET RAPORU)

Sayı 9

TEMMUZ 2016

Özet

Hükümet koalisyonunda yer alan sağ partiler ve muhalefet konumundaki orta sol hariç pek çok siyasi partinin İsrail siyasetine dair tutumu ve reaksiyonları Temmuz 2016 raporunda yer almaktadır. Raporda; Filistin direnişin elinde olan Otniel'daki Yerleşim Konseyi Direktörünün öldürülmesi gibi farklı konular için de siyasi kanat üstü kapalı olarak tutumlarını ortaya koymuştur. Ayrıca bu ayki raporda Netenyahu'nun Afrika ziyareti, Gazze savaşı üzerine tamamlanan Gözlemci Devlet Raporu, onaylanan kanunlar da yer almaktadır. Teröre destek veren vekillerin meclisin dışında tutulması, toplumun finansal ölçümünün yapılması, Hamam tayininde yaşanan tartışma ve son olarak Netenyahu'nun çabalarıyla İletişim Bakanına tanınan geniş yetkiler Temmuz ayının en önemli gelişmeleriydi.

Filistinli Direnişçi Tarafından Öldürülen Otniel Yerleşim Konseyi Direktörü

Filistinli Direniş Topluluğu Temmuzun ilk günlerinde gerçekleştirdikleri eylemle Al- Halili bölgesindeki Otniel Yerleşim Konseyi Direktörü Mickey Marc öldürdü. Marc'ın eşi cenaze işlemlerini yaparken çocukları annelerine refakatte bulunmayarak törende yer almadı. Eylemi gerçekleştiren Direniş Topluluğu komutanı Surif kentinde yaşanan bir aylık kovalamamanın ardından şehit oldu. Ayrıca Dura kentinde İsrail ordusunun 7 saatlik operasyonunda Muhammed el-Fakih şehit oldu.

• Yönetimdeki Sağ Partilerin Olay Karşısındaki Tutumu

Yönetimdeki Sağ Partiler Mickey Marc karşı gösterilen şiddet karşısında birleşerek ortak tavır aldı. Hükümet ve Likud Partisi Başkanı Benjamin Netanyahu, Al- Halili Bölgesindeki Yerleşim Konseyine 40 Milyar Şikellik yardım yapıldığını ve yapılan bu eyleme tepki olarak bölgeye pek çok yerleşim merkezi kurulacağını ifade etti. Habayit Hayehudi Partisi Başkanı ve Bakan Naftali Bennett, Mickey Marc'a yapılan eylem gibi diğer eylemleri sınırlandırmak için 60. Caddeden Filistinlilerin çıkarılmasını isteyerek bu durumun zorunlu olduğunu belirtti. Yisrael Beiteinu Partisi Başkanı ve Savunma Bakanı Avigdor Liberman, Al- Halili ve çevresinin güçlü bir şekilde kuşatılması gerektiğini söyledi.

• Muhalif Orta Sol Partilerin Olay Karşısındaki Tutumu

Orta Sol Partiler 'Terör'e karşı ortak mücadelede birleşti. Filistin Direniş Grubunun gerçekleştirdiği eyleme karşı farklı bir yolun izlenmesi gerektiğini belirttiler. Muhalefet ve Siyonist Kamp Başkanı Yitzhak Herzog Siyonist Kamp; İşçi Partisi üyelerinin Netanyahu'nun ortaya çıkarttığı Terör devletine karşı duracak güçte olmadığını belirtti.

Netanyahu'nun Afrika Ziyareti

İsrail Hükümet Başkanı Netanyahu 4 Temmuz'da Afrika'ya ziyaret gerçekleştirdi. Netanyahu'nun bu ziyaretine karşı ülke içerisinde pek çok tepki oluştu. Çünkü bu ziyaretin maliyeti 2.8 Milyon Şikel yani 7.2 Milyon Dolar'dı. Ayrıca bu ziyarette 4 özel uçak, taşınabilir hastane, sıkı güvenlik önlemleri için araçlar ve Netanyahu'nun beraberinde getirdiği aralarında iş adamlarının da bulunduğu onlarca kişi ziyarette katıldı.

• Sağ Partilerin Konumu

Hükümet Başkanı Benjamin Netanyahu'nun Ofisi, daha önce hiçbir İsraili yöneticinin böyle bir ziyarette bulunmadığı ziyaretteki en önemli hedefin İsrail'e yeni ufaklar açacak olan mantıklı bir yol olduğunu ifade etti. Ekonomi alanında İsrail'le bazı Afrika ülkeler arasında yeni ortaklıklar sağ partiler tarafından benimsendi.

• Orta Sol Partilerin Konumu

Orta Sol Partiler ziyaret masraflarının artması sebebiyle başlatılan geziyi büyük bir saldırı olarak niteledi. Meretz Partisi Başkanı Zahava Gal-On, Netanyahu'nun çok sayıdaki konvoyunun ve büyük masrafının incelenmesini istedi. Muhalif ve Siyonist Kamp Başkanı Yitzhak Herzog İsrail Halkının parasının bu şekilde harcanması gereksiz olduğunu, İsrail Hükümetine dışarıda zarar verdiğini ayrıca İsrail'in içinde bulunduğu istisnai güvenlik durumu gibi tüm durumlardan kaçtığını ifade etti.

Yes Atid Partisi Başkanı ve Knesset Milletvekili Karen Herar Netanyahu'nun Afrika ziyaretini önemli buldu. Fakat saha seçimini başarısız bularak İsrail'in yerleşim yerlerinde yaşayan Avrupa'dan savaş dolayısıyla gelen vatandaşları düşünerek Avrupa'ya yönelmesi gerektiğini söyledi. Ayrıca Meclisteki Mali Komisyonu Netanyahu'nun ofisini uyararak harcamalar konusunda şeffaf olmalarını istemesi gerektiğini belirtti.

Netanyahu'ya Karşı Basını Kontrol Etmeye Çalıştığına Dair Suçlamalar

Yöneltelen suçlamalarda Netanyahu'nun görevlendirdiği İletişim Bakanın olmasının yanı sıra Hükümet Başkanı, Dışişleri Bakanı da vardı. Bu birleşim canlı yayını kontrol altına almak için yeni bir kanunname çıkartılmaya çalışılıyordu. Bu kanunnamenin örneği ise ikinci Televizyon Yönetimi ile Kablo ve Uydu Kanalları Konseyi arasında mevcuttu. Var olan bu örneğe tabi olan İletişim Bakanlığı; Bakanın ve bizzat Netanyahu'nun gözetiminde mevcut mekanizmayı ve bütçeyi düzenleyici önlemler aldı.

• Sağ Partilerin Tutumu

Habayit Hayehudi Partisi Başkanı ve Bakan Naftali Bennett, Netanyahu'nun canlı yayını kontrol etme çabalarını Netanyahu'nun devletin eklemlerini kontrol altına alma gibi bir suçlamayla karşı karşıya kalmasına sebep olduğunu ifade etti. Bu durum ise Demokratik İsrail ile yaşanan büyük bir çarpışma demektir. Devlet'e yakın tarafta bulunan eski Likud partisinden olan Reuven Rivlin, Netanyahu'nun bu çabalarının Demokratik Devlette bir eksiklik olduğunu gösterdiğine işaret ederek kızgınlıkla; 'Başımıza gelen bu talihsizlik daha önce vesayetçi dayatma dışında yaşanmamıştı.' Dedi.

Shas Partisi Başkanı Aryeh Deri, Ülkenin Doğusundaki Shas Partisine üye Ortodoksların Netanyahu'nun bu uygulamasını medya alanında bir zulüm olduğunu Hükümet karşıtlarına ayırım yapıldığını belirtti. Bu açıklamaların hemen ardından Benjamin Netanyahu, söylemlerdeki saldırıların gereksiz olduğunu ifade ederek yapılan kanunun hedefinin basın alanında bir düzenlemeye gidilecek olması basını kontrol altına alınmadığını söyledi. Basına özgürlük isteyenlerin asıl 'Daily Israel' zarar verdiğine işaret etti.

• Orta Sol Partilerin Tutumu

Orta Sol Partiler Netanyahu'nun Demokratik bir devlette yaşayan İsraililere karşı medyayı kontrol çabalarına tepki gösterdi. Yeş Atid Partisi, üst düzey Hükümet yetkilileriyle yaptıkları son görüşmede Netanyahu'nun basını kontrol çabalarını durdurmak için hükümet aleyhine çalışan bakanlıkların olduğunu ilettiler. İşçi Partisinin Knesset üyesi ve İşçi Partisi eski başkanı Shelly Yachimovich, İsrail tarihinde medyanın bu kadar kontrole alınmamıştı. Netanyahu'nun

bu çabası Hükümetin medyadan korktuğu veya medyaya karşı öfkeli olduğunu göstermektedir. Bu sebeple medyanın özgürlüğünün kısıtladığını belirtti.

İkinci ve Üçüncü Kanun Maddeleriyle İlgili Kararın Onaylanması

İsrail Meclisi (Knesset) 12 Temmuz 2016'da 57 milletvekilinin katıldığı 48'inin kabul ettiği oylama; dernek ve vakıfların dışarıdan mal alırken ülkenin kaynaklarına engel olmamasıyla ilgiliydi. Fakat onaylanan bu kanuna yönelik Sol Partiler ile pek çok dernek ve cemiyet tepki gösterdi.

• Sağ Partilerin Tavrı

Habayit Hayehudi Partisinden Adalet Bakanı Ayelet Shaked, kanunun çıkarılmasında öncülük etmiştir. Çünkü bu kanun diğer devletlerin dernekleri kullanarak kendilerine özel gündem oluşturmalarına, İsrail'in iç işlerine karışmasına engel olmaktaydı. Kanun Hükümet ve Likud Partisi Başkanı Benjamin Netanyahu kanun maddesini onaylayarak, halkın vakıfların finansmanının nereler olduğunu bilmeye hakkı olduğunu belirtti. İsrail Meclisi (Knesset) Anayasa Komisyonu Başkanı ve Yisrael Beiteinu Partisi, Filistinlilere yapılan büyük yardımların dernekler aracılığıyla yapıldı belirterek çıkan kanunu desteklediler.

• Orta Sol Partilerin Tavrı

Tüm Sol Partiler Kanuna şiddetle karşı çıktılar. Meretz Partisi başkanı Zahava Gal-On, Anayasa Komisyonu Başkanını katil olmakla suçlayarak, kanunun edep sınırlarının altında olduğunu söylemiştir. Siyonist Kamp ve Muhalefet Başkanı Yitzhak Herzog, faşizm ruhuyla yapılan kanunun gelecekteki bir intifadanın aracısı olacağını ve bu sebeple bazı Yahudilerin Netanyahu'yu, Miri Regev ve Naftali Bennett suçlayacağını ifade etti. İşçi Partisinden İsrail Meclis (Knesset) üyesi Roy Swedan, Meclisin tutumunun Demokratik İsrail tarihe bir utanç olarak yazılacağını ve kanun sadece saç ittifakıyla çıktığını belirtti.

Ordunun Baş Hahamı Olarak Haham Eyal Karem Ataması

Genel Kurmay Başkanı 13 Temmuz 2016'da Ordunun Haham başı olarak Eyal Karem'in atandığını ilan etti. Bu atama siyasi çevrelerde geniş yankı uyandırdı. Çünkü Hahamın, geylek ve kadınlar hakkında yaptığı açıklamalar ve Ordunun Tevrat'ın hükmü altında olmadığı vurguları kendisine karşı tepki oluşturmuştu.

• Sağ Partilerin Tepkisi

Hükümet Koalisyon Partilerinden bir olan Habayit Hayehudi Partisi Başkanı Naftali Bennett Hamam atamasına tepki göstererek; Böyle bir görevde atama yapmanın gerekli olmadığını savundu. Çünkü Tevrat'ın halkı bölümlendirmek için indirilmiş bir araç olduğunu, devlet tarafından böyle bir atamanın çekinceler doğuracağını belirtti. Yisrael Beiteinu Partisi Başkanı ve Savunma Bakanı Avigdor Liberman, yapılan atamayı savunarak; Genel Kurmay Başkanı Eisenkot'a güvendiğini ayrıca hamamın açıklamalarının eskide kaldığını, Tevrat'ın

tefsirinde duruma karşı herhangi bir engelin olmadığını ve ordu, kanunlar ve iç politika için Hahamın gerekli olduğunu ifade etti.

- **Orta Sol Partilerin Tepkisi**

İşçi Partisinden Parti Eski Başkanı, İsrail Meclis üyesi Shelly Yachimovich, orduya haham atanmasını kınadı. Bu atamanın orduya yapılması böyle önemli bir konuda insanların değersizleşmesine sebep olduğunu belirtti. Orduda alınan bu adımın ortak bir ahlakı ölçü oluşturmayacağını toplumda da bir karşılığının olmadığını söyledi. Yeş Atid Partisi Başkanı Yair Lapid, Haham atanmadan hemen önce bir diğer açıklamasına zıt yeni bir açıklamada bulunarak kadınların istihdamına destek verdiği söyleminde bulunması dikkat çekiciydi. Meretz Partisi Başkanı Zahava Gal-On atamayı reddederek, Hahamın, savaş sırasında kadınlara zorla sahip olmaya cevaz verdiğini bununda kadınları aşağılayan bir söylem olduğunu belirterek, İsrail'e zarar verdiğini ifade etti.

Milletvekilliğinden Uzaklaştırma Kanun Oylamasında Son Karar

İsrail Meclisi (Knesset)' inde 20 Temmuz 2016'da 62 milletvekilliğinin bulunduğu 48'inin onayladığı oylama ile kanunla ilgili son karar verildi. Kanun Knesset'teki ırksal tahrikte bulunan veya İsrail karşıtı silahlı gruplara destek veren milletvekillerinin milletvekilliğini düşürmeyi içermekteydi. Meclis bu yasa ile 90 milletvekili onay verdiğinde milletvekilliği düşürülmesi istenen kişilerin milletvekilliği düşürülecektir. Bu kanun asıl Arap milletvekillerine karşı olarak çıkarılmıştır.

- **Merkez Sağ Partinin Tutumu**

Koalisyonda bulunan Merkez Sağ Partiler kanunu onayladılar. Habayit Hayehudi Partisi Milletvekili ve Yasama Komisyonu Başkanı Nisan Salamunsky, Başlatılan kanun önergesi için; ' Gel! Knesset'e hak ettiği saygıyı verelim. Daha öncesinde hiçbir kişi böyle bir istekte bulunmamıştı.' Dedi. Likud Partisi milletvekili Zeev Elkin çıkarılan kanunla terörle ismi anılan milletvekilleri meclisten atılabileceğini belirtti. Buna ek olarak; ' Zamanında Kadima Partisi milletvekillerinin düşmanca davranışlarından dolayı İsrail'e girişleri engellenmişti.' Dedi. Bununla birlikte hiçbir Arap milletvekiline böyle bir engelleme getirilmemişti. Şimdiye kadar hiçbir Kadima Partisi üyesi ülkeyi ziyarette bulunmamış, kendi evlerini ve maaşlarını kaybedeceklerinden korkmuşlardır.

- **Orta Sol Arap Partilerin Tutumu**

Orta Sol Arap Partiler Knesset'te kanun çıkması için tartışmalar yaşanırken, muhalefet kanadında karışıklık baş gösterdi. Yeş Atid Milletvekili Haim Yellin: Terör Kanununu destekledikleri fakat çıkarılacak bu kanunun terör kanunuyla karıştırılmaması gerektiğini, çünkü bu kanunla Knesset'ten kovulacak milletvekillerinin ortaya çıkmasının anti-demokratik olduğunu söyledi. Ayrıca Meretz Partisinden Michal Rosen, kanunun İsrail'deki halkın seçme özgürlüğüne aykırı olduğunu belirtti. Knesset'teki Arap Partilerin durumu özetleyen Yousef

Jabari; Meclis ortaklarına karşı düşmanca tutum sergilemektedir. Bu kanunla birlikte İsrail’de milliyetçilik devam edecek ve tüm devletin milliyetçi olacağını dile getirdi.

Gözlemci Devlet Raporunda Yer alan Gazze Savaşı ve Tünellere Yaklaşımında Geri Adım

Temmuz ayının son haftasında şiddetli tartışmalar yaşandı. Gözlemci devlet Raporu çerçevesinde Joseph Shapira 2014 Gazze Savaşına sebep olan tünellerin tehdit oluşturduğunu belirtti. Yayınlanan bu rapor, daha sonrasında minyatür bakanlar meclisinden saklanan önemli bilgilerinden dolayı Netanyahu ve Eski Savunma Bakanı suçlu bulunmuştu. Tehlikeli görülen tüneller ve Gazze Savaşında öldürülen kişilerin ailelerinin talepleri etrafında tekrardan başlayan tartışmalarla birlikte sahada kaybedilen savaşın nedeni üzerine Kamu Soruşturma Komitesi açıldı.

• Sağ Partilerin Tutumu

Temmuz ayının son haftasındaki tartışmaları başlatan Habayit Hayehudi Partisi Başkanı ve Bakan Naftali Bennett, tartışmalara katkı bulunacak bir önceki hatalardan bir şey öğrenilmediğine, Hükümet Başkanın hatasında ısrar edip özür dilemediğini ve sorumluluklarını yok saydığını söyledi. Tüm bu söylemleri doğrulayan yine aynı Partiden olan Adalet Bakanı Eilat Shaked oldu. Hükümet ve Likud Partisi Başkanı Benjamin Netanyahu ise tartışmalarda hep tünelleri vurguladı. Böylece tartışma mevzusunda konular tamamlanmış oldu. Fakat üyeler bu konuda derine inmek istemiyordu. Likud Partesi Naftali Bennett’in açıklamalarının kesin bir yalan olduğunu ifade ederek doğruları söylemeye çağırdı.

• Orta Sol Partilerin Tutumu

Yeş Atid Partisi Başkanı ve Minyatür Bakanlar Meclisi üyesi olan Yair Lapid, Netanyahu’nun tehlikeli tüneller hakkında söylemiyle tartışmayı büyüttüğünü, derinleştirdiğini ve bu söylemlerinin yanıltıcı olduğunu ifade etti. Tartışmaların başında yer alan tünellerin tehlikeli bulunduğu dair Minyatür Bakanlar Meclisi önünde herhangi bir kanıtın bulunmadığını belirtti. Hareket Partisi Başkanı ve Eski Bakanlar Kurulu üyesi Tzipi Livni, savaş çıkarmak tehlikeli tünellerin öne sürülmesinin yeterli olmadığını ayrıca tehlikenin ne olduğunu Bakanlar Meclisinin Gazze savaşı çıkana kadar anlamadığını söyledi.